

# **Polityka Senioralna**

## **Miasta Poznania**

### **na lata 2017-2021**

## Wstęp

Seniorzy stanowią bardzo zróżnicowaną grupę społeczną, stąd nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w sposób jednakowy i jednowymiarowo. W grupie tej można wyróżnić zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi, jak i osoby, które potrzebują zachęty do aktywnego udziału w życiu społecznym miasta, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują rzetelnych informacji i wskazówek. Odrębną grupę stanowią seniorzy niesamodzielni, częściowo czy całkowicie zależni od wsparcia innych osób czy instytucji. Stąd kierunki działań Miasta uwzględniać powinny potrzeby zarówno osób starszych samodzielnych, osób częściowo zależnych, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osób niesamodzielnych, całkowicie zależnych od pomocy innych.

Miasto Poznań już od blisko 15 lat podejmuje różnorodne inicjatywy na rzecz poprawy jakości życia seniorów, a Program „Polityki senioralnej Miasta Poznania na lata 2017-2021” wskazuje działania, zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się. W lipcu 2016 roku Miasto Poznań zostało przyłączone do sieci Miast Przyjaznych Starzeniu Światowej Organizacji Zdrowia, skupiającej miasta otwarte na potrzeby osób starszych. To z jednej strony zauważenie dotychczasowych działań Miasta na rzecz seniorów, ale również przyjęcie założenia, by działania na rzecz poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców zintegrować, nadając im wspólny cel: uczynienie miasta coraz bardziej przyjaznym starzeniu.

Wspieranie seniorów, kreowanie i dostarczanie adekwatnych usług w zakresie opieki medycznej, pomocy społecznej i sektora świadczeń, a także organizacja przestrzeni publicznej, integracja międzypokoleniowa i aktywność społeczna osób starszych stają się jednym z ważniejszych priorytetów działań Miasta.

Niniejszy dokument wyznacza kierunki działania Miasta Poznania w zakresie polityki senioralnej na lata 2017-2021.

Proponowane zadania wpisują się w Strategię Rozwoju Miasta Poznania 2020+, w której działania strategiczne uwzględniają potrzeby najstarszych mieszkańców oraz Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020 (przyjęte uchwałą Nr 238 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 roku).

Wprowadzenie „Polityki senioralnej dla Miasta Poznania” przyczyni się do poprawy warunków i jakości życia seniorów mieszkających na jego terenie.

Działania na rzecz tworzenia warunków do prowadzenia przez seniorów jak najdłużej samodzielnego życia w dotychczasowym środowisku społecznym uznaje się za priorytetowe.

## **I. Podłoże społeczno-demograficzne**

Powszechnie obserwowanym zjawiskiem demograficznym jest starzenie się społeczeństw na całym świecie. Również w Poznaniu zjawiskiem, które będzie nasilać się w kolejnych latach, jest starzenie się mieszkańców. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, obejmujących stan i strukturę demograficzną Poznania w 2016 roku, wskaźnik starości demograficznej, określający udział osób w wieku 65 lat i powyżej (103 291), wynosi 19,1% (w 2000 r. - 13,6%). Na koniec roku 2016 liczba mieszkańców Poznania w wieku poprodukcyjnym (K60+, M65+) wynosiła 126 362, natomiast osób w wieku 60+ mieszka w Poznaniu 143 926.

Według prognozy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego, obejmującej lata 2011-2035, w Poznaniu będzie postępować spadek liczby ludności. W ciągu 24 lat objętych prognozą liczba ludności w Poznaniu zmniejszy się (biorąc jako rok bazowy rok 2010) o 62,1 tys. osób, tj. o 11,3%. W 2035 r. liczba ludności Poznania ma wynieść 489,5 tys. osób. Największy spadek nastąpi w grupie ludności w wieku produkcyjnym (o 68,9 tys. osób, czyli o 19%). Zmniejszy się także liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 13,3 tys. osób, czyli o 16%). Jedyna grupa, w której nastąpi wzrost liczebności (o 20,1 tys., czyli o 19%), to ludność w wieku poprodukcyjnym.

Według prognozy GUS w 2035 r. spadnie liczba ludności we wszystkich grupach wiekowych do 24. roku życia. Wzrośnie natomiast liczba osób starszych. Ludność w wieku powyżej 65. roku życia zwiększy się o 32%, w tym od 85. roku życia o 87%.

Obecna sytuacja demograficzna Poznania oraz prognozy wskazują na konieczność kontynuowania aktualnych i planowania oraz podejmowania kolejnych działań polegających w szczególności na wprowadzeniu coraz bardziej efektywnych instrumentów zapewniających jak najlepsze warunki życia poznańskich seniorów.

## **II. Działania na rzecz seniorów realizowane przez Miasto Poznań**

Miasto Poznań już od blisko 15 lat podejmuje różnorodne inicjatywy na rzecz poprawy jakości życia seniorów. Działania te realizowane są zarówno w obszarze wsparcia społecznego, ochrony i profilaktyki zdrowia, jak i aktywności obywatelskiej oraz społecznej.

Poniżej przedstawiono działania i inicjatywy realizowane na rzecz poznańskich seniorów (z uwzględnieniem wysokości środków przeznaczonych w roku 2016) oraz opisano tworzoną i finansowaną przez Miasto Poznań infrastrukturę pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia, kierowaną do osób starszych.

### 1. Powołanie Miejskiej Rady Seniorów

Miejska Rada Seniorów (MRS) jest organem doradczym, opiniodawczym i inicjatywnym, powołanym uchwałą Rady Miasta Poznania Nr XXIV/228/V/2007 z dnia 25 października 2007 roku. Celem działalności MRS jest służenie seniorom poprzez reprezentowanie ich interesów wobec władz Miasta. Do zadań Miejskiej Rady Seniorów należy:

- ścisła współpraca z władzami Miasta przy rozstrzyganiu o istotnych oczekiwaniach i potrzebach ludzi starszych;
- przedstawienie propozycji w zakresie ustalania priorytetowych zadań w perspektywie krótko- i długookresowej oraz inicjowanie działań na rzecz seniorów;
- monitorowanie potrzeb poznańskich seniorów;
- wydawanie opinii i formułowanie wniosków, służących rozwojowi działalności na rzecz seniorów;
- zgłaszanie uwag do aktów prawa miejscowego;
- inicjowanie działań mających na celu upowszechnianie współpracy Miasta Poznania ze środowiskiem osób starszych;
- informowanie społeczności Miasta o szczególnych kierunkach działalności podejmowanych przez służby miejskie i partnerów pozarządowych na rzecz środowiska seniorów.

Miejska Rada Seniorów podejmuje również szereg działań aktywizujących środowisko poznańskich seniorów, np.:

- „Zoom na DPS-y” – różne formy aktywizacji pensjonariuszy poza obiektami Domów Pomocy Społecznej,
- rozwijanie komunikacji społecznej,
- uruchomienie dodatku „Aktywny Senior” w miesięczniku „Poznań. Informator samorządowy Metropolii Poznań” (nakład 30 tys.),
- podejmowanie działań edukacyjnych (np. Wiosenna Szkoła Wielkopolskich Rad Seniorów),

- inicjowanie i monitorowanie działań w mieście wokół budownictwa dla seniorów oraz medycznych usług geriatrycznych,
- pilotowanie „punktowych i oddolnych inicjatyw” w ramach Miasta Przyjaznego Starzeniu (np. stworzenie nowoczesnego miejsca spotkań i rozwoju seniorów),
- organizacja konferencji nt. polityki senioralnej Miasta i publikacja materiałów konferencyjnych,
- wprowadzanie oryginalnych form aktywizacji seniorów (Kluby Seniora) w formie bezpłatnych wejściówek na próby generalne do teatrów, bezpłatnych wejściówek na wybrane imprezy targowe itp.

## 2. Infrastruktura pomocy społecznej oraz usługi opiekuńcze

### a) Dzielne Domy Pomocy (2 804 758,00 zł)

Dzielne domy pomocy przeznaczone są dla osób, które z powodu choroby, niepełnosprawności, wieku lub zdarzeń losowych wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, a którym rodzina takiej pomocy nie może zapewnić. Na terenie miasta Poznania utworzono Zespół Dziennych Domów Pomocy, w którego skład wchodzi 5 filii:

- 1) Filia nr 1 „Klub Centrum” z siedzibą w Poznaniu przy ul. Konopnickiej 18;
- 2) Filia nr 2 „Klub Ogrody” z siedzibą w Poznaniu przy ul. Nowy Świat 7/11;
- 3) Filia nr 3 „Klub Promień” z siedzibą w Poznaniu na os. Piastowskim 101;
- 4) Filia nr 4 „Klub Starówka” z siedzibą w Poznaniu przy ul. Wielkiej 1;
- 5) Filia nr 5 „Klub Winogrody” z siedzibą w Poznaniu na os. Kosmonautów 15.

Na terenie miasta działa również Dzienny Dom Pomocy „Klub Słoneczna Przystań”, który prowadzony jest przez organizację pozarządową – Polski Komitet Pomocy Społecznej. W Zespole Dziennych Domów (5 filii) jest łącznie 350 miejsc, natomiast w Dziennym Domu Pomocy prowadzonym przez Polski Komitet Pomocy Społecznej liczba miejsc wynosi 70.

### b) Mieszkanie chronione (35 394,00 zł)

Mieszkanie chronione dla seniorów utworzone zostało jako część organizacyjna Domu Pomocy Społecznej w Poznaniu przy ul. Ugory 18/20. Realizacja projektu nastąpiła ze wsparciem finansowym z Banku Gospodarstwa Krajowego, ze środków Funduszu Dopłat,

w ramach rządowego programu wsparcia budownictwa socjalnego. Mieszkanie chronione to miejsce, gdzie mogą wprowadzić się osoby kwalifikujące się do Domu Pomocy Społecznej, ale będące na tyle samodzielne, by poradzić sobie bez codziennej opieki.

Mieszkanie przy ul. Winogrady jest pierwszym wdrożonym tego typu rozwiązaniem dla seniorów w Poznaniu. Zamieszkiwały w nim 4 osoby.

Mieszkanie chronione składa się z 4 pokoi mieszkalnych, kuchni z jadalnią, łazienki i toalety. Jest w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych – możliwy jest wjazd windą dla niepełnosprawnych, a wymiary pomieszczeń umożliwiają wykonanie manewru wózkiem inwalidzkim w miejscach zmiany kierunku ruchu.

c) Domy Pomocy Społecznej (45 044 095,50 zł)

Na terenie miasta Poznania funkcjonuje 6 Domów Pomocy Społecznej dla seniorów, w tym 4 miejskie i 2 prowadzone przez zgromadzenia zakonne, zapewniające łącznie 656 miejsc:

- dla osób w podeszłym wieku – 2 domy, 175 miejsc;
- dla osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie – 1 dom, 136 miejsc;
- dla osób przewlekle somatycznie chorych – 3 domy, 345 miejsc.

Domy Pomocy Społecznej, z podziałem na organ założycielski:

- prowadzone przez Miasto:
  - ul. Bukowska 27/29 – dla osób w podeszłym wieku – 140 miejsc;
  - ul. Ugory 18/20 – dla osób w podeszłym wieku oraz niepełnosprawnych fizycznie – 136 miejsc;
  - ul. Konarskiego 11/13 – dla osób przewlekle somatycznie chorych – 170 miejsc;
  - im. bł. E. Bojanowskiego, ul. Niedziałkowskiego 22 – dla osób przewlekle somatycznie chorych – 35 miejsc;
- domy prowadzone na zlecenie Miasta przez zgromadzenia zakonne:
  - ul. Pokrzywno 1 – dla osób w podeszłym wieku – 35 miejsc;
  - ul. Sielska 13 – dla osób przewlekle somatycznie chorych – 140 miejsc.

Miasto Poznań w roku 2016 przeznaczyło:

- 25 307 677,50 zł – na utrzymanie miejsc w DPS-ach w Poznaniu;

- 19 482 738,00 zł – na dopłaty do kosztów pobytu mieszkańców Poznania w DPS-ach funkcjonujących na terenie innych jednostek samorządu (powiatów);
- 253 680,00 zł – na miejsca w Rodzinnym Domu Przystań.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w 2016 r. skierował do Domów Pomocy Społecznej łącznie 571 osób, w tym do DPS-ów na terenie Poznania – 302 osoby, poza Poznaniem – 269 osób.

d) usługi opiekuńcze – 18 343 845,00 zł (własne)

Usługi opiekuńcze przysługują osobie samotnej lub zamieszkującej z rodziną, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (art. 50 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej). Ustaleniem uprawnień do korzystania z usług opiekuńczych zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu w drodze wydania decyzji administracyjnej. Usługi opiekuńcze świadczone są na terenie miasta Poznania, w miejscu zamieszkania osoby wymagającej pomocy. Zakres i czas wykonywania usług opiekuńczych określony jest indywidualnie w decyzji administracyjnej wydanej przez MOPR.

W 2016 roku z usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych (własnych) skorzystało 3.125 osób powyżej 60 lat.

Świadczenie usług opiekuńczych uprawnionym osobom w miejscu zamieszkania, – zadanie własne gminy, realizowane jest przez Polski Czerwony Krzyż oraz Polski Komitet Pomocy Społecznej.

Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych uprawnionym osobom w miejscu zamieszkania – zadanie własne gminy realizowane przez Polski Komitet Pomocy Społecznej.

Liczba osób świadczących usługi opiekuńcze: 953, średni koszt jednej godziny usługi: 13,15 zł.

Liczba świadczeń 1 378 296 godzin + 16 913 godzin = 1 395 209 godzin.

### 3. Miejska infrastruktura ochrony zdrowia i plany na 2017 rok

Spośród czterech funkcjonujących w Poznaniu poradni geriatrycznych w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej jedna działa w obrębie placówki medycznej, dla której podmiotem tworzącym jest Miasto Poznań, tj. w Poznańskim Ośrodku Specjalistycznych Usług Medycznych, Poznań, Al. Solidarności 36.

Miasto Poznań dofinansowuje, w drodze otwartego konkursu ofert, świadczenie opieki domowej nad osobami chorymi terminalnie oraz inne formy pomocy na rzecz przewlekłe i nieuleczalnie chorych, realizowane przez:

- a) Stowarzyszenie Wspierania Opieki Paliatywnej, ul. Świt 47, 60-375 Poznań,
- b) Wielkopolskie Stowarzyszenie Wolontariuszy Opieki Paliatywnej „Hospicjum Domowe”, ul. Bednarska 4, 60-571 Poznań,
- c) Polskie Towarzystwo Opieki Paliatywnej Oddział w Poznaniu, os. Rusa 55, 61-245 Poznań,
- d) Wielkopolskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Chorobą Alzheimerą, ul. Iłakowiczówny 6/2A, 60-789 Poznań.

Ponadto w Poznaniu działa Oddział Dzienny Psychiatryczno-Geriatryczny w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym i Rehabilitacji Medycznej przy ul. Mogileńskiej 42 w Poznaniu – oddział dysponuje 20 miejscami.

Na zlecenie Miasta prowadzone były także 2 ośrodki geriatryczno-gerontologiczne. Oferta zawierała między innymi porady lekarzy specjalistów w przychodni geriatrycznej oraz w środowisku domowym, wsparcie psychospołeczne oraz przeprowadzenie podstawowych i specjalistycznych badań (badanie osteoporozy, USG – Doppler, echo serca, diagnoza zaburzeń otępiennych).

Ośrodki geriatryczno-gerontologiczne w roku 2016 prowadziły:

- a) Wielkopolskie Stowarzyszenie Wolontariuszy Opieki Paliatywnej "Hospicjum Domowe",
- b) Fundacja Polskich Kawalerów Maltańskich „Pomoc Maltańska”.

Miasto Poznań rozwija infrastrukturę ochrony zdrowia skierowaną do osób starszych. Poznański Ośrodek Specjalistycznych Usług Medycznych uzyskał pozytywną opinię Ministerstwa Zdrowia na budowę Centrum Opieki Senioralnej i Centrum Opieki Paliatywnej,

w tym na zabezpieczenie usług w ramach Poradni Geriatrycznej. Planowane prace w kolejnych dwóch latach:

- a) w roku 2017: opracowanie dokumentacji projektowej, rozpoczęcie robót budowlanych,
- b) w roku 2018: roboty budowlane i zakup sprzętu.

#### 4. Centrum Inicjatyw Senioralnych

Wychodząc naprzeciw zmianom demograficznym zachodzącym w Poznaniu, w grudniu 2009 roku podjęto decyzję o utworzeniu w Poznaniu Centrum Inicjatyw Senioralnych (uchwała Nr LXIV/898/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 8 grudnia 2009 roku).

Podstawowym celem działalności Centrum jest poprawa jakości życia seniorów, w tym zwiększenie ich uczestnictwa w życiu społecznym, szczególnie w obszarze edukacji, zdrowia, kultury i sztuki.

Do głównych zadań Centrum należy:

- realizacja działań na rzecz rozwoju i aktywizacji środowisk senioralnych;
- prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie integracji społecznej i dialogu międzypokoleniowego;
- prowadzenie poradnictwa i rzecznictwa seniorów i ich rodzin;
- rozwój sieci wsparcia informatycznego dla seniorów;
- rozwój aktywności seniorów i ich zaangażowania w sprawy publiczne;
- promocja i wsparcie działań wolontaryjnych seniorów;
- realizacja badań i analiza potrzeb społecznych środowiska seniorów.

Najciekawsze działania CIS obejmują między innymi:

- prowadzenie Punktu Informacji 60+ oraz portalu informacyjnego [www.centrumis.pl](http://www.centrumis.pl), a także wydanie i dystrybucja „Poznańskiego Informatora Seniorki i Seniora”;
- realizację projektu „Pudełko życia”;
- realizację projektu Poznański Wolontariat 60+;
- organizację wydarzenia edukacyjno-kulturalnego „SENIORALNI. Poznań”;
- realizację akcji Miejsce PRZYJAZNE Seniorom;
- organizację targów „VIVA SENIORZY!”;
- prowadzenie poradnictwa prawno-obywatelskiego dla seniorów i ich rodzin;
- Poznańską Akademię Bezpieczeństwa;

- prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla seniorów i ich rodzin;
- realizowanie projektów z funduszy zewnętrznych;
- współpracę z Miejską Radą Seniorów;
- współpracę międzysektorową;
- projekt „TYTKA SENIORA”.

#### 5. Utworzenie stanowiska ds. polityki senioralnej i integracji międzypokoleniowej

W Wydziale Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania utworzone zostało stanowisko ds. polityki senioralnej i integracji międzypokoleniowej, do którego zadań należy w szczególności:

- a) udział w przygotowaniu i wdrażaniu założeń programu,
- b) opracowywanie propozycji harmonogramu działań,
- c) współdziałanie z instytucjami, uczelniami, organizacjami pozarządowymi w zakresie opracowywania programu,
- d) przygotowywanie projektów uchwał Rady Miasta i zarządzeń Prezydenta,
- e) organizowanie i uczestniczenie w posiedzeniach zespołów projektowych,
- f) projektowanie i udział w realizacji projektów i działań wynikających z polityki senioralnej,
- g) koordynowanie wdrażania polityki senioralnej,
- h) monitorowanie wdrażania i realizacji programu.

#### 6. Wybrane projekty/działania realizowane na rzecz seniorów

A. Wsparcie seniorów w środowisku – projekty organizacji pozarządowych dofinansowane przez Miasto

W 2016 roku Miasto Poznań zleciło realizację 71 projektów skierowanych do poznańskich seniorów. W 2016 roku przekazano środki finansowe w wysokości 1 367 743,00 zł w obszarze *Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym*.

Działania w obszarze *Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym* ukierunkowane są na poprawę stanu fizycznego i psychicznego seniorów między innymi poprzez organizację warsztatów tematycznych, zajęć psychoedukacyjnych, aktywizację społeczną, ćwiczenia usprawniająco-ruchowe.

W 2016 roku na terenie miasta dla poznańskich seniorów w ramach dotacji prowadzone były ośrodki wsparcia dziennego – 10 placówek, które w ramach zajęć klubowych realizują między innymi warsztaty z zakresu treningu pamięci, spotkania z dietetykiem, zajęcia informatyczne, kursy językowe, działania wolontariackie na rzecz seniorów, warsztaty gimnastyki usprawniającej i spotkania integracyjne.

W programach na rzecz seniorów uwzględnione były także projekty finansowane bądź dofinansowane z budżetów rad osiedli. Działania skierowane do społeczności lokalnych skupiają się przede wszystkim na organizacji różnorodnych form wypoczynku, spotkaniach integracyjnych i okolicznościowych oraz różnorodnych formach aktywności fizycznej (np. aquaaerobik, nordic walking).

#### B. „Mieszkanie dla Seniora”

W latach 2005-2010 Poznańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w ramach programu „Mieszkanie dla Seniora” zrealizowało 2 inwestycje polegające na budowie:

- a) 2 budynków mieszkalnych przy ul. Grabowej, tj.: 79 mieszkań, w tym 40 jednopokojowych i 39 dwupokojowych,
- b) 1 budynku mieszkalnego przy ul. Drewłańskiej, tj.: 68 mieszkań, w tym 40 jednopokojowych, 25 dwupokojowych, 3 trzypokojowe, w tym 50 przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Mieszkania w tych budynkach zostały przeznaczone dla osób starszych, mieszkających zarówno w lokalach komunalnych, jak i w lokalach w zasobie prywatnym, które spełniały kryteria określone w stosownych zarządzeniach Prezydenta Miasta Poznania. Zasiedlanie budynków dla seniorów odbywało się w latach 2008-2010. Nabór ponowiono w 2014 roku. Obecnie realizowane jest powtórne zasiedlanie lokali zwolnionych, przez osoby starsze, wyłonione w związku z prowadzonym naborem w 2014 roku.

#### C. Programy profilaktyczne i promocji zdrowia

Realizowane programy profilaktyczne we współpracy z podmiotami medycznymi i organizacjami pozarządowymi:

- a) program profilaktyki zachorowań na gripę sezonową dla mieszkańców miasta Poznania na lata 2016-2018,

- b) działania mające na celu poprawę jakości życia i poczucia bezpieczeństwa zdrowotnego osób 60+,
- c) zajęcia promujące zdrowy styl życia oraz z zakresu profilaktyki zdrowotnej dla seniorów,
- d) organizacja Białej Soboty z okazji Dnia Chorego (badania, pomiary, konsultacje, porady lekarskie i innych specjalistów).

#### D. „Senioralni.Poznań”

„Senioralni.Poznań” to wydarzenie o charakterze kulturalno-edukacyjnym, skierowane do mieszkańców Poznania i okolic. Tworząc analogię do studenckich Juwenaliów, wydarzenie to ma zwrócić uwagę na fakt, że seniorzy i seniorki, ze względu na swoją liczebność, są drugą siłą w mieście, dlatego ich obecność i potrzeby szczególnie warte są zauważenia i docenienia. Głównym założeniem jest zorganizowanie czasu i przestrzeni dla najstarszych mieszkańców miasta, pobudzenie ich do działania poprzez edukację, a także manifestacja ich potencjału i zasobów.

Projekt zakłada kilka podstawowych działań, tj.:

- a) uroczystą inaugurację,
- b) miesięczny cykl wykładów otwartych, warsztatów rozwojowych i zajęć dla osób starszych,
- c) drzwi otwarte w poznańskich organizacjach, klubach oraz instytucjach działających na rzecz osób starszych.

#### E. Poznańska Akademia Bezpieczeństwa oraz współpraca Centrum Inicjatyw Senioralnych z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa oraz Komendą Miejską Policji w Poznaniu

Celem projektu, stworzonego razem z Komendą Miejską Policji, jest uczulenie najstarszych mieszkańców Poznania na sposoby oszustw „na wnuczka”, „na legendę”, z jakimi mogą się spotkać, jak się przed nimi bronić i jak postępować, kiedy już dojdzie do przestępstwa. Do realizacji zaproszono Komendę Miejską Policji, Straż Miejską oraz Wydział Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa. W trakcie przygotowań nawiązano współpracę z Wielkopolską Stacją Pogotowia Ratunkowego oraz Wielkopolskim Oddziałem Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia. Powstały dwa spoty edukacyjne z udziałem

seniorów i senierek. Scenariusze spotów konsultowane były z aktorami tak, by jak najskuteczniej dotrzeć do ich rówieśników. Spoty miały premierę podczas inauguracji Poznańskiej Akademii Bezpieczeństwa oraz emitowane były w TVK Winogrady, w Internecie i podczas spotkań z seniorami.

W ramach Poznańskiej Akademii Bezpieczeństwa wydany został informator przygotowany we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji, ulotki z danymi teleadresowymi poznańskich posterunków policji oraz magnes. Informator, w którym seniorzy i seniorki zapoznają się ze swoimi prawami, z możliwościami ochrony swojego mienia i dochodzenia swoich praw, dostępny jest w siedzibie Centrum. Jest także rozdawany na spotkaniach organizowanych w ramach Poznańskiej Akademii Bezpieczeństwa.

Obecnie w ramach Akademii prowadzone są trzy rodzaje spotkań i odbywają się w klubach seniora w mniejszych grupach i w większych salach na terenie całego miasta tak, aby jak największa liczba osób chętnych mogła skorzystać z zajęć:

1. Bezpieczeństwo osobiste oraz elementy pierwszej pomocy.
2. „Pomoc medyczna w nagłych przypadkach – gdzie szukać?”
3. Spotkania z sędzią w stanie spoczynku, panią Genowefą Pietraszewską w Centrum Inicjatyw Senioralnych.

Każdy uczestnik otrzymuje podczas zajęć Informator Poznańskiej Akademii Bezpieczeństwa oraz liczne gadżety, które pomagają dbać o bezpieczeństwo.

#### F. Trener Senioralny

Trener Senioralny to bezpłatne, finansowane z budżetu Miasta w ramach budżetu obywatelskiego, zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci i młodzieży oraz osób po 55. roku życia, usprawnianie ruchem, elementy rehabilitacyjne prowadzone na cyklicznych zajęciach. „Trener Osiedlowy i Senioralny” jest największym, kompleksowym programem aktywizacji fizycznej dzieci, młodzieży oraz seniorów w Europie. Przykładowe zajęcia: aqua fitness, zajęcia taneczno-gimnastyczne, zajęcia usprawniające z wykorzystaniem siłowni zewnętrznych, ball shape, zdrowy kręgosłup, aqua-aerobik gold.

#### G. Złota Rączka dla Seniora

Celem programu jest dotarcie do seniorów z bezpłatną pomocą przy drobnych, domowych usterkach. Program kierowany jest do emerytów w wieku 65+, mieszkających na terenie Poznania, zwłaszcza osób samotnych, które potrzebują pomocy w wykonaniu

prostych czynności technicznych (wymiana żarówki, klamki, wbicie gwoździ, ciekący kran, spłuczka i podobne drobne czynności, niewymagające szczególnej specjalistycznej wiedzy oraz specjalistycznych uprawnień).

#### H. Spartakiada Seniorów

Spartakiada Seniorów to cykliczna, darmowa impreza o charakterze sportowym dla osób w wieku 55+. Przez 5 dni zawodnicy rywalizują ze sobą w następujących dyscyplinach sportowych: tenis stołowy, warcaby, szachy, bowling, pływanie (styl dowolny, 50 m), lekkoatletyka.

#### I. Akcja „Miejsca przyjazne seniorom”

W ramach projektu w 2011 roku opracowane zostały idea i regulamin akcji, a także znak graficzny stanowiący podstawę identyfikacji "Miejsca przyjaznego seniorom". Głównym celem akcji jest promowanie miejsc działających na terenie Poznania, takich jak kawiarnie, sklepy, instytucje kulturalne, użyteczności publicznej i inne, odpowiadające na potrzeby starszych mieszkańców poprzez oferowanie atrakcyjnych produktów i usług, stosowanie zniżek czy dostosowanie swojej architektury. Do października 2016 Centrum Inicjatyw Senioralnych przyznało 36 certyfikatów.

#### J. Projekt „Pudełko życia”

Projekt skierowany jest do osób starszych, samotnych lub mieszkających samodzielnie z wyboru. Ma on na celu podniesienie poczucia bezpieczeństwa osób starszych poprzez ułatwienie dostępu służbom medycznym do najważniejszych informacji o stanie zdrowia i osobach, które należy poinformować w nagłych wypadkach. Pudełko zawiera ankietę dotyczącą stanu zdrowia, przyjmowanych leków i ich dawkowania, substancji uczulających. Obok informacji o przebytych operacjach i zabiegach pojawia się także informacja, komu przekazać klucz do domu, kogo zawiadomić w razie potrzeby lub kto ma się zaopiekować zwierzętami domowymi. Pudełko umieszcza się w półce na drzwiach lodówki. W zestawie znajduje się także naklejka na zewnętrzne drzwi lodówki, informująca ratowników medycznych, że mogą tam szukać informacji na temat stanu zdrowia i przyjmowanych leków. „Pudełko życia” daje pewność, że w razie sytuacji zagrożenia zdrowia, życia, utraty przytomności ratownicy medyczni będą mogli działać na podstawie informacji o ogólnym stanie zdrowia osoby starszej. Aby mieć pewność co

do wprowadzanych danych medycznych można taką ankietę wypełnić z lekarzem rodzinnym. Ankieta powinna być na bieżąco aktualizowana – raz na rok, przy każdej zmianie leków lub sposobie ich dawkowania.

#### K. Poznański Przewodnik Seniora i Seniorki

Prace nad „Poznańskim Przewodnikiem Seniora i Seniorki” zakończono w ostatnich dniach grudnia 2016 roku. Informator zawiera, w formie pytań i odpowiedzi, najważniejsze i różnorodne informacje dotyczące najistotniejszych dla seniorów i senierek spraw. Punktem wyjścia dla przygotowywanych treści stały się kategorie, takie jak zdrowie, edukacja, transport, aktywność fizyczna, wsparcie, bezpieczeństwo, mieszkalnictwo, sport itp., które zespół opracował jak najrzetelniej i jak najprzystępniej, tak, by czytelnicy i czytelniczki w łatwy sposób odnaleźli poszukiwane przez siebie treści.

#### L. Targi VIVA SENIORZY!

Na targach prezentują się firmy, dla których ważny jest odbiorca dojrzały, doceniające wyzwanie, jakim jest spełnianie oczekiwań zdecydowanych, doświadczonych i mądrych konsumentów. Oferta obejmuje tematykę związaną ze zdrowiem, pracą i edukacją, podróżami, sportem, urodą i stylem życia, pasjami, nowymi technologiami i mediami oraz prawem i finansami.

Targi są przestrzenią, w której można zadbać o zdrowie (bezpłatne badania), o urodę (firmy kosmetyczne), o zorganizowanie wyjazdu (oferta turystyczna), a także poszerzyć swoją wiedzę w wielu różnorodnych dziedzinach.

Targi VIVA SENIORZY! to także przestrzeń dla organizacji pozarządowych i jednostek miejskich, które działają na rzecz osób dojrzałych i starszych oraz podejmują starania w celu ich aktywizacji. Podczas dwóch dni targowych organizacje prezentują swoją ofertę i pokazują, jak wiele spotkań, imprez kulturalnych, działań społecznych i obywatelskich organizowanych jest na co dzień w mieście i okolicach.

Organizatorzy dbają o to, aby zwiedzający mieli możliwość wzięcia udziału w warsztatach edukacyjnych, rozwojowych i artystycznych, zorganizowanych na terenie targów.

Przez dwa dni organizowane są pokazy wielu dyscyplin sportowych, m.in. nordic walkingu, tai chi, jogi, tańca terapeutycznego, gimnastyki dla seniorów. Do udziału w ćwiczeniach zachęceni są również zwiedzający.

VIVA SENIORZY! to też bogata oferta kulturalna. Osoby zwiedzające mają szansę wysłuchania kilku koncertów różnych wykonawców oraz zamykającego targi występu gwiazdy/gwiazd estrady. Do wzięcia udziału we wszystkich wydarzeniach warsztatowych, kulturalnych i sportowych uprawnia targowy bilet wstępu.

Ideą przyświecającą organizatorom jest, aby wiosenny weekend targowy stał się wyjątkowym czasem dla dojrzałych mieszkańców i mieszkanki miasta.

Ponadto potrzeby poznańskich seniorów brane są pod uwagę przy realizacji miejskich inwestycji, projektów i zadań, np.:

- stawianie ławeczek w parkach, na osiedlach,
- zakup taboru tramwajowego i autobusowego niskopodłowego,
- budowanie przystanków wiedeńskich,
- budowanie siłowni dla seniorów na powietrzu,
- uwzględnianie potrzeb mieszkaniowych seniorów, w ramach realizowanego programu „Mieszkanie dla Seniora” czy projektowanej polityki mieszkaniowej Miasta,
- organizowanie imprez i wydarzeń o charakterze kulturalnym, sportowym, krajoznawczym, których uczestnikami są seniorzy.

Oferta realizowana i finansowana przez inne jednostki miejskie kierowana do seniorów obejmuje również m.in.:

- a) 46 klubów seniora,
- b) 6 Uniwersytetów III Wieku,
- c) inne usługi na rzecz seniorów, w tym ulgi przy zakupie biletów wstępu do miejskich obiektów.

### **III. Założenia Programu**

Polityka senioralna miasta Poznania zakłada:

- 1) tworzenie warunków do rozwoju i życia najstarszego pokolenia;
- 2) poszanowanie podmiotowości i autonomii każdej osoby;
- 3) stworzenie warunków dla pomocniczości wobec rodziny w miejsce opiekuńczości;
- 4) wzmocnienie potencjału osób starszych;

- 5) wykorzystanie potencjału osób starszych i ich doświadczenia;
- 6) kształtowanie pozytywnego wizerunku starości w świadomości społecznej;
- 7) partycypację społeczną, inkluzję społeczną i partnerstwo;
- 8) integrację międzypokoleniową;
- 9) nawiązywanie partnerstw z innymi samorządami w zakresie wspierania przedsięwzięć na rzecz seniorów;
- 10) podejmowanie współpracy z uczelniami wyższymi, sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi oraz wykorzystywanie ich potencjału przy tworzeniu i realizacji miejskich inwestycji, projektów, rozwiązań zmierzających do poprawy jakości życia seniorów.

Program zakłada również diagnozowanie potrzeb seniorów w celu ewaluacji realizowanych działań, planowania efektywnych rozwiązań i wyznaczania kierunków oraz priorytetów dla działań samorządu.

Istotnymi działaniami zakładanymi w realizacji będą też te tworzące warunki i możliwości wymiany doświadczeń i dobrych praktyk dla podmiotów tworzących ofertę dla seniorów, w tym m.in. klubów seniora, organizacji pozarządowych i innych.

Zaprojektowane działania mają znaleźć odzwierciedlenie zarówno w sytuacji materialnej najstarszych mieszkańców miasta, jak i w jakości dostępnych dla nich usług społecznych.

#### **IV. Adresaci Programu**

Polityka senioralna miasta Poznania adresowana jest do wszystkich mieszkańców Poznania, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób starszych, tj. tych, które ukończyły 60. rok życia.

#### **V. Cele główne polityki senioralnej**

Głównymi celami polityki senioralnej Miasta Poznania są:

- 1) ukształtowanie w świadomości poznaniaków pozytywnego obrazu procesu starzenia się i starości;
- 2) poprawa warunków i jakości życia osób starszych;

- 3) wykorzystanie potencjału osób starszych;
- 4) zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej seniorów;
- 5) stworzenie warunków sprzyjających integracji międzypokoleniowej, w tym także utrwalanie postawy szacunku i odpowiedzialności za osoby starsze;
- 6) przygotowanie średniego pokolenia do starości;
- 7) stworzenie infrastruktury prawno-instytucjonalnej sprzyjającej zaradności i samodzielności osób starszych i opiekunów, zwłaszcza wykorzystywanie zróżnicowanych form oferowanych usług i świadczeń;
- 8) stworzenie warunków i infrastruktury służącej generowaniu zachowań służących zdrowemu i aktywnemu starzeniu się.

## **VI. Kierunki działań**

Polityka senioralna realizowana będzie poprzez wdrożenie następujących działań, w ramach strategicznych obszarów funkcjonowania miasta:

1. Zwiększanie dostępności przestrzeni publicznych i budynków.
2. Rozwój transportu przyjaznego starzeniu się.
3. Rozwój mieszkalnictwa przyjaznego starzeniu się.
4. Tworzenie warunków do wzrostu partycypacji społecznej osób starszych.
5. Kształtowanie w społeczeństwie szacunku wobec osób starszych i tworzenie warunków do inkluzji społecznej.
6. Tworzenie warunków do partycypacji obywatelskiej najstarszych mieszkańców miasta i możliwości zatrudnienia oraz utrzymania pracy.
7. Pobudzanie i wspieranie różnorodnych i skutecznych form komunikacji oraz informacji.
8. Rozwój, podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrona zdrowia.

## **VII. Zadania do realizacji**

### **Kierunek 1**

#### **Zwiększanie dostępności przestrzeni publicznych i budynków.**

##### **Planowane działania:**

- 1) uwzględnianie potrzeb i interesów osób starszych w projektowanych i realizowanych politykach w poszczególnych obszarach funkcjonowania Miasta, zwłaszcza dotyczących przestrzeni publicznych i budynków;
- 2) uwzględnianie potrzeb i interesów osób starszych w planowaniu przestrzennym, projektach infrastrukturalnych, w tym ułatwiających osobom starszym funkcjonowanie w przestrzeni publicznej, między innymi poprzez likwidowanie barier architektonicznych, budowanie elementów tzw. małej architektury;
- 3) realizacja kampanii dotyczących bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i ekonomicznego osób starszych.

### **Jednostki odpowiedzialne za realizację:**

Biuro Koordynacji Projektów i Rewitalizacji Miasta

Wydział Gospodarki Komunalnej

Wydział Transportu i Zieleni

Wydział Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

Centrum Inicjatyw Senioralnych

Miejska Pracownia Urbanistyczna

Usługi Komunalne

Zarząd Dróg Miejskich

Zarząd Zieleni Miejskiej

Ogród Zoologiczny

Pamiarnia Poznańska

### **Kierunek 2**

#### **Rozwój transportu przyjaznego starzeniu się**

##### **Planowane działania:**

- 1) uwzględnianie potrzeb i interesów osób starszych w projektowanych i realizowanych politykach dotyczących transportu;
- 2) Uwzględnianie potrzeb i interesów osób starszych w projektach transportowych, w tym ułatwiających osobom starszym korzystanie z komunikacji miejskiej oraz infrastruktury;

- 3) projektowanie, realizacja i koordynacja usług rozszerzających ofertę transportu publicznego przyjaznego starzeniu się.

**Jednostki odpowiedzialne za realizację:**

Biuro Koordynacji Projektów i Rewitalizacji Miasta

Wydział Transportu i Zieleni

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Poznaniu sp. z o.o.

Zarząd Transportu Miejskiego

**Kierunek 3**

**Rozwój mieszkalnictwa przyjaznego starzeniu się.**

**Planowane działania:**

- 1) uwzględnianie potrzeb i interesów osób starszych w realizowanej polityce mieszkaniowej Miasta Poznania lub realizowanych programach mieszkaniowych;
- 2) działania informacyjne nt. możliwości pozyskiwania, zamiany mieszkań dla seniorów, w tym nt. realizowanych programów mieszkaniowych.

**Jednostki odpowiedzialne za realizację:**

Biuro Spraw Lokalowych

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

Poznańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o.

Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych sp. z o.o.

**Kierunek 4**

**Tworzenie warunków do wzrostu partycypacji społecznej osób starszych**

**Planowane działania:**

- 1) tworzenie warunków do zwiększenia udziału i aktywności seniorów w życiu społecznym Miasta, m.in. poprzez opracowanie i wdrożenie Poznańskiej Karty Seniora;
- 2) podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu miejsc spotkań i rozwoju seniorów oraz wypracowanie standardów funkcjonowania już istniejących miejsc;

- 3) podejmowanie działań sprzyjających przygotowywaniu i aktualizacji mapy aktywności senioralnej;
- 4) tworzenie warunków do zwiększenia udziału i aktywności w życiu społecznym osób starszych niesamodzielnych, poprzez budowanie oferty różnorodnej i uwzględniającej preferencje oraz możliwości tych osób;
- 5) wypracowanie skutecznych sposobów informowania mieszkańców o ofercie Miasta i działaniach realizowanych na rzecz seniorów.

#### **Jednostki odpowiedzialne za realizację:**

Wydział Kultury

Wydział Oświaty

Wydział Sportu

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

Centrum Inicjatyw Senioralnych

Pływalnia Miejska „Atlantis”

Poznańskie Centrum Świadczeń

Poznańskie Ośrodki Sportu i Rekreacji

Termy Maltańskie sp. z o.o.

Zarząd Transportu Miejskiego

Miejskie instytucje kultury

#### **Kierunek 5**

#### **Kształtowanie w społeczeństwie szacunku wobec osób starszych i tworzenie warunków do inkluzji społecznej.**

##### **Planowane działania:**

- 1) zaprojektowanie i realizacja przedsięwzięć międzypokoleniowych;
- 2) projektowanie i realizacja projektów promujących wartość samopomocy, pomocy sąsiedzkiej, międzypokoleniowej;
- 3) realizacja działań zapewniających standard obsługi klientów, uwzględniający potrzeby i możliwości osób starszych;
- 4) opracowywanie i realizacja projektów sprzyjających tworzeniu otoczenia przyjaznego osobom starszym, poprzez m.in. handel i usługi

uwzględniające potrzeby i możliwości seniorów, m.in. poprzez realizację projektu „Miejsce Przyjazne Seniorom”;

- 5) projektowanie i realizacja działań edukacyjnych do starości, o starości i w starości dedykowanych wszystkim grupom wiekowym, tj. dzieciom i młodzieży, dorosłym i seniorom;
- 6) podejmowanie działań tworzących warunki do poradnictwa i rzecznictwa interesów osób starszych.

**Jednostki odpowiedzialne za realizację:**

Wydział Oświaty

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

Centrum Inicjatyw Senioralnych

**Kierunek 6**

**Tworzenie warunków do partycypacji obywatelskiej najstarszych mieszkańców miasta oraz możliwości zatrudnienia i utrzymania pracy.**

**Planowane działania:**

- 1) tworzenie warunków do aktywności obywatelskiej seniorów;
- 2) podejmowanie działań zachęcających seniorów do uczestniczenia w życiu obywatelskim Miasta;
- 3) tworzenie warunków do rozwoju form aktywności alternatywnych do pracy zawodowej, m.in. poprzez wolontariat osób starszych;
- 4) zaprojektowanie i realizacja przedsięwzięć sprzyjających utrzymaniu zatrudnienia osób w wieku przedemerytalnym oraz wykorzystaniu kompetencji i doświadczenia osób, po osiągnięciu wieku emerytalnego;
- 5) zaprojektowanie i realizacja kampanii informacyjnych i promocyjnych dotyczących aktywności zawodowej seniorów;
- 6) projektowanie i realizacja działań m.in. informacyjnych, doradczych, szkoleniowych w zakresie możliwości powrotu na rynek pracy, przezwycięzania barier utrudniających podjęcie pracy.

**Jednostki odpowiedzialne za realizację:**

Gabinet Prezydenta

Wydział Działalności Gospodarczej i Rolnictwa  
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych  
Centrum Inicjatyw Senioralnych  
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

### **Kierunek 7**

#### **Pobudzanie i wspieranie różnorodnych i skutecznych form komunikacji i informacji.**

##### **Planowane działania:**

- 1) projektowanie i realizacja skutecznych sposobów informowania seniorów o ofercie Miasta i jej promowanie;
- 2) koordynowanie działań na rzecz seniorów realizowanych przez jednostki Miasta i wypracowywanie spójnej informacji oraz promocji oferty dla seniorów.

##### **Jednostki odpowiedzialne za realizację:**

Gabinet Prezydenta  
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych  
Centrum Inicjatyw Senioralnych

### **Kierunek 8**

#### **Rozwój, podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia.**

##### **Planowane działania:**

- 1) rozwój instytucjonalnych form opieki nad osobami starszymi;
- 2) tworzenie warunków zapewniających osobom starszym jak najdłuższe przebywanie w miejscu zamieszkania, m.in. poprzez podnoszenie jakości usług opiekuńczych i wypracowanie standardów usług opiekuńczych;
- 3) zaprojektowanie i realizacja programów wspierających rodziny w opiece nad osobami starszymi;
- 4) projektowanie i podejmowanie działań sprzyjających aktywizacji seniorów korzystających z oferty ośrodków wsparcia dziennego, klubów seniora;
- 5) zaprojektowanie i realizacja programów mobilnych usług dla seniorów, zwłaszcza dla osób niesamodzielnych;

- 6) podnoszenie jakości usług dla osób zależnych, w tym projektowanie wdrażania innowacyjnych, zdalnych form opieki nad osobami niezależnymi;
- 7) zaprojektowanie i realizacja programów z zakresu profilaktyki zdrowotnej skierowanych do osób starszych;
- 8) zaprojektowanie i realizacja projektów umożliwiających seniorom zachowanie zdrowia fizycznego i psychicznego, uwzględniających preferencje i możliwości osób starszych, w tym w wieku podeszłym, chorych, niesamodzielnych;
- 9) popularyzacja i rozwój oferty edukacyjnej w zakresie profilaktyki typowych chorób wieku starszego, z uwzględnieniem w edukacji prozdrowotnej zagadnień zdrowia psychicznego;
- 10) tworzenie warunków do zapewnienia odpowiedniej opieki geriatryczno-gerontologicznej;
- 11) tworzenie efektywnych form opieki dziennej dla osób z chorobami otępiennymi i wsparcia dla rodzin.

#### **Jednostki odpowiedzialne za realizację:**

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

Centrum Inicjatyw Senioralnych

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

Podmioty lecznicze, dla których podmiotem tworzącym jest Miasto Poznań

Planowane działania, przypisane wyżej wymienionym kierunkom, realizowane w ramach polityki senioralnej, zostaną uszczegółowione w odrębnych aktach prawnych. Harmonogram realizacji poszczególnych działań w kolejnych latach, z określeniem wskaźników oraz mierników realizacji (sposobów mierzenia rezultatów), ustali Rada Programowa (opisana w rozdziale VIII, pkt 5).

#### **VIII. Zasady wdrażania i realizacji**

1. Program „Polityka Senioralna Miasta Poznania na lata 2017-2021” to dokument nakreślający cele i horyzontalną perspektywę Poznania w obszarze działań realizowanych na rzecz seniorów.

2. Zasięg i skala finansowa działań zależć będzie od aktualnych możliwości budżetowych Miasta Poznania.
3. Koordynatorem działań jest Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych (Koordynator).
4. Wydziały i jednostki miejskie odpowiedzialne za poszczególne działania są zobowiązane do:
  - a) zaplanowania w swych budżetach zadaniowych środków na realizację zadań wskazanych w niniejszym dokumencie,
  - b) przedstawiania Koordynatorowi rocznych harmonogramów działań,
  - c) przedstawiania Koordynatorowi rocznych sprawozdań uwzględniających wskaźniki mierzenia rezultatu przypisane do zadania oraz wysokość poniesionych nakładów,
  - d) konsultowania rocznych planów finansowych i harmonogramów z Koordynatorem,
  - e) informowania Koordynatora o postępach realizacji harmonogramów.
5. Prezydent Miasta Poznania w drodze zarządzenia powoła Radę Programową, w skład której wejdą przedstawiciele właściwych merytorycznie wydziałów oraz jednostek miejskich, a także trzech przedstawicieli Miejskiej Rady Seniorów i trzech przedstawicieli organizacji pozarządowych wskazanych przez Poznańską Radę Działalności Pożytku Publicznego.

Zadaniem Rady będzie w szczególności:

  - a) ustalenie harmonogramu realizacji poszczególnych działań w kolejnych latach, z określeniem wskaźników oraz mierników realizacji (sposobów mierzenia rezultatów),
  - b) dokonywanie corocznej oceny postępów realizacji działań,
  - c) zgłaszanie wniosków korygujących.

## **IX. Zasady monitorowania i ewaluacji**

Za monitorowanie i ewaluację stopnia realizacji zadań określonych w niniejszym dokumencie będzie odpowiadał Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, koordynujący jednocześnie prace Rady Programowej.

Do monitorowania działań, wyrażania swych opinii, uwag i postulatów włączone zostanie środowisko osób starszych, reprezentowane przez Miejską Radę Seniorów oraz organizacje pozarządowe.

Monitoring będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji zmian ilościowych i jakościowych, mającym na celu zapewnienie informacji na temat skuteczności podejmowanych działań oraz osiągniętych rezultatów. W ten sposób zostanie zapewniona bieżąca i etapowa kontrola stopnia realizacji nakreślonych zadań.

Corocznie będą przygotowywane sprawozdania z realizacji zadań, które zostaną przedstawione przez Radę Programową Prezydentowi Miasta Poznania oraz Miejskiej Radzie Seniorów. Radzie Miasta Poznania sprawozdanie przedstawi Prezydent. Sprawozdania zawierać będą skwantyfikowane wskaźniki realizacji poszczególnych zadań. Po zakończeniu realizacji działań określonych w prezentowanym dokumencie sporządzony zostanie raport końcowy. Zostanie w nim dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz wskazane te formy działań, które powinny być kontynuowane w latach następnych oraz te, które powinny ulec modyfikacji.

W perspektywie długoplanowej monitoring umożliwi obserwację i analizę adekwatności stosowanych metod zmierzających do osiągnięcia celów głównych oraz ewentualnych zmian strukturalnych w zakresie kierunków działań.

Monitorowanie obejmować będzie następujące działania:

- a) systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących stanu realizacji poszczególnych zadań,
- b) prowadzenie analiz porównawczych i tematycznych,
- c) przygotowywanie rocznych sprawozdań ukazujących stopień realizacji zadań.

Ewaluacja polegać będzie na:

- a) ocenie osiągniętych rezultatów działań oraz określeniu stopnia wykonania zakładanych zadań,
- b) ocenie rozbieżności pomiędzy przyjętymi do realizacji zadaniami a osiągniętymi rezultatami,
- c) analizie przyczyn rozbieżności oraz identyfikacji obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych,
- d) planowaniu zmian w zakresie modyfikacji kierunków działania i zadań do realizacji.

## **X. Podmioty odpowiedzialne i zaangażowane**

### Koordinator

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

### Realizatorzy zadań

Wydziały, miejskie jednostki organizacyjne, spółki, w których Miasto posiada udziały, podmioty lecznicze, dla których podmiotem tworzącym jest Miasto Poznań, w tym wskazane w zakresie poszczególnych zadań.

### Współpraca:

1. Miejska Rada Seniorów
2. Poznańska Rada Działalności Pożytku Publicznego
3. Komisja Dialogu Obywatelskiego przy Wydziale Zdrowia i Spraw Społecznych

### Partnerzy zewnętrzni:

1. Organizacje pozarządowe
2. Administracja regionalna i rządowa
3. Ośrodki szkolne i akademickie
4. Lokalne, regionalne i ogólnopolskie media
5. Powiatowy Urząd Pracy

## **XI. Zespół projektowy**

Nad ustaleniem głównych kierunków polityki senioralnej dla Miasta Poznania pracował zespół powołany zarządzeniem Nr 790/2016/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 18 listopada 2016 roku. Zespół pracował w podzespołach zadaniowych, tj.: ds. infrastruktury, ds. partycypacji społecznej, szacunku i inkluzji społecznej, partycypacji obywatelskiej i zatrudnienia, komunikacji i informacji oraz ds. wsparcia społeczności i usług zdrowotnych. Podzespoły zadaniowe w danym obszarze dokonywały identyfikacji zarówno działań i programów obecnie realizowanych na rzecz seniorów przez wydziały i jednostki organizacyjne, jak i potrzeb najstarszych mieszkańców Poznania.